

LTRK un Darba aizsardzības kompetento institūciju biedrības (DAKIB) darba aizsardzības nozares attīstības pamatnostādnes

Virsmērķis: Atbalstīt 2016. gada 20. janvārī (prot. Nr. 3 46. §) Ministru kabineta rīkojuma Nr. 34 Darba aizsardzības politikas pamatnostādņu virsmērķi 2016.-2020. gadam: "Nodrošināt drošu un veselībai nekaitīgu darba vidi un tādējādi veicināt kvalitatīvu darba vietu veidošanu un nodarbināto darba mūža pagarināšanos, līdz ar to valsts un uzņēmumu ekonomiskā stāvokļa uzlabošanu un visas sabiedrības labklājības līmeņa paaugstināšanos.

Darba aizsardzības efektīva nodrošināšana ir atkarīga gan no darba aizsardzības politikas dokumentos ietvertajiem mērķiem un rīcības virzieniem, normatīvā regulējuma darba aizsardzībā, gan īpaši no šīs politikas un normatīvo aktu prasību efektīvas ieviešanas praksē. Darba aizsardzības prasību nodrošināšanā uzņēmumos ir iesaistīti vairāki subjekti un katram no tiem ir noteikta sava loma darba aizsardzības prasību ieviešanā. Šajā procesā ir iesaistīti darba devēji (komersanti), nodarbinātie, darba aizsardzības speciālisti, Valsts darba inspekcija, kompetentie speciālisti, kompetentās institūcijas, kā arī sociālie partneri, pārstāvējot gan nodarbināto, gan arī darba devēju intereses."

Darba aizsardzības kompetento institūciju biedrība (turpmāk - DAKIB) ir apņēmusies kopīgi ar Labklājības ministriju, Valsts darba inspekciju, darba devējiem (LTRK, LDDK) un arodbiedrību pārstāvjiem vienoties par konceptuāliem darba aizsardzības likumdošanas uzlabojumiem, turpinot darbu pie saistošo Ministru kabineta noteikumu grozījumu veikšanas.

1. Obligāto veselības pārbaūžu (OVP) sistēmas pilnveidošana.

Rosināt obligāto veselības pārbaudes procesa pilnveidi, samazinot darba devējiem izdevumus un administratīvo slogu. Pārskatīt veicamo pārbaūžu skaitu un biežumu. Esošā OVP sistēma uzņēmējiem ir dārga un neefektīva. Tā nenodrošina mērķa sasniegšanu - preventīvu nodarbināto veselības aizsardzību. Informācija par OVP rezultātiem būtu iekļaujama vispārējā e-veselības sistēmā, tādējādi nodrošinot, ka:

- (I) primāro uzraudzību un OVP kartes izsniegšanu veic ģimenes ārsts, izvērtējot nepieciešamību nosūtīšanai pie arodārsta. Šajā gadījumā tas ir maksas pakalpojums, ko sedz darba devējs;
- (II) informācija par nodarbinātā veselību un darba vides riska faktoriem ir pieejama e-veselības sistēmā;
- (III) OVP pārbaudes tiek finansētas, izmantojot paredzēto valsts finansējumu ģimenes ārstiem vienu reizi gadā veicot pacientu preventīvo pārbaudi.

2. Darbinieka atbildības noteikšana.

Iestrādāt Darba aizsardzības likumā reālu darbinieku administratīvo atbildību par darba kartības noteikumu un darba aizsardzības instrukcijas prasību neievērošanu.

Panākt, lai darbinieki, kuri pārkāpuši darba kartības noteikumus un darba aizsardzības instrukcijas, kā arī, ja nelaimes gadījuma aktā ir fiksēta darbinieka vaina pārkāpjot instrukcijas prasības (tai skaitā, atrašanās darba vietā alkohola vai citu psihotropu vielu ietekmē, izsniegto individuālo un kolektīvo aizsardzības līdzekļu nelietošana), nesāņem valsts atbalstu, kā arī pabalstus vai kompensācijas.

3. Godīgas konkurences un augstas kvalitātes pakalpojuma nodrošināšana darba aizsardzības jomā.

- (I) Skaidri definēt Kompetento institūciju, kompetento speciālistu un vecāko darba aizsardzības speciālistu lomu, pilnvaras un atbildību. Nodrošināt godīgu konkurenci starp kompetentajiem speciālistiem, vecākajiem darba aizsardzības speciālistiem un kompetentām institūcijām, nepieļaut situāciju, kad viena persona sniedz darba aizsardzības pakalpojumus ne savas kapacitātes spēju robežās (tas attiecas gan uz darba līguma pamata nodarbinātām personām, gan kompetentiem speciālistiem un institūcijām).
- (II) Nodrošināt stingrākas prasības un reālu resertifikāciju attiecībā pret Kompetento speciālistu un Vecāko darba aizsardzības speciālistu uzraudzību, kurš veic darba vides riska faktoru novērtēšanu. Darba devējs, izvēloties piesaistīt speciālistu vai institūciju darba vides riska faktoru novērtēšanā un pasākumu plāna izstrādē, paļaujas, ka speciālists ir kompetents, attiecīgi speciālistam ir jābūt sertificētai personai un jāuzņemas atbildība par sava darba rezultātu. Darba devējam - par pasākumu īstenošanu darba vides riska faktoru mazināšanā/novēršanā.
- (III) Nepieciešams veikt uzlabojumus darba aizsardzības speciālistu sertifikācijā, kvalifikācijas paaugstināšanā.
- (IV) Nepieciešams precizēt bīstamo nozaru uzņēmumus, kuru darba vides riska faktoru novēršanā ir piesaistāms viens vai vairāki vecākie darba aizsardzības speciālisti vai kompetenta institūcija.
- (V) Iestrādāt likumdošanā atvieglojumus tādiem darba devējiem, kas nodrošina darba vides uzlabošanu, darba aizsardzības sistēmas ieviešanu un preventīvo pasākumu veikšanu uzņēmumā.

4. Administratīvā sloga mazināšana darba devējiem un e-darba aizsardzības sistēmas ieviešana.

- (I) Ļaut darba devējiem uzņēmumos ieviest e-darba aizsardzības sistēmu, pārejot uz digitāliem risinājumiem dokumentu apstiprināšanā un glabāšanā, kā arī darbinieku elektroniskā apmācībā un instruktāžā.
- (II) Izveidot un ieviest atvieglojumus darba devējiem par darba aizsardzības sistēmas ieviešanu un preventīvo pasākumu veikšanu uzņēmumā. Samazināt darba devēja izdevumus darba vides faktoru novērtēšanā, atceļot prasību obligāti piesaistīt aroda ārstus, bet gan ļaujot darba aizsardzības speciālistam pašam izvērtēt nepieciešamību piesaistīt ekspertus vai kādas jomas speciālistus, ja tam nav pietiekamas kompetences.
- (III) Veicināt letālo nelaiemes gadījumu izmeklēšanas pilnveidi, pēc iespējas darba devējiem samazinot izdevumus un administratīvo slogu, vienkāršojot izmeklēšanas procesu, it sevišķi "dabīgās nāves" gadījumos. Dabīgas nāves gadījumā veikt tikai Kriminālizmeklēšanu. Rosināt darba nelaiemes gadījumu objektīvu izmeklēšanu, nemeklējot visos gadījumos tikai darba devēju atbildību par notikušo avāriju vai incidentu.
- (IV) Vienotu reģistru ieviešana valsts pārvaldē, piemēram, par darba devējiem, kas ir piesaistījuši kompetentu institūciju, kompetentu speciālistu vai darba aizsardzības speciālistu. Vienotu reģistru pilnvērtīga pielietošana, veicot preventīvos un ārpus kārtas uzraudzības pasākumus no Valsts darba inspekcijas puses. Iegūto datu analīze un pielietošana, plānojot preventīvos pasākumus darba aizsardzības nozarē.